

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2009

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Διδαγμένο κείμενο:

Α. Όσα όμως προτερήματα νομίζουν ότι τα αποκτούν οι άνθρωποι με φροντίδα, άσκηση και διδασκαλία, αν κανείς δεν τα έχει αυτά, αλλά έχει τα αντίθετά τους ελαττώματα, σ' αυτές τις περιπτώσεις βέβαια προκαλούνται και οι θυμοί και οι τιμωρίες και οι συμβουλές. Απ' αυτά (τα ελαττώματα) ένα είναι και η αδικία και η ασέβεια και, γενικά, καθετί το αντίθετο προς την πολιτική αρετή.

Σ' αυτές τις περιπτώσεις λοιπόν ο καθένας θυμώνει με τον καθένα και τον συμβουλεύει, επειδή δηλαδή κατά τη γνώμη του (η αρετή) μπορεί να αποκτηθεί με φροντίδα και μάθηση. Γιατί αν θέλεις, Σωκράτη, να καταλάβεις τι τάχα σημαίνει να τιμωρεί κανείς αυτούς που αδικούν, αυτό το ίδιο θα σε διδάξει ότι οι άνθρωποι τουλάχιστον νομίζουν ότι η αρετή είναι πράγμα που μπορεί να αποκτηθεί. Γιατί κανείς δεν τιμωρεί αυτούς που αδικούν έχοντας το νου του σ' αυτό και εξαιτίας αυτού, επειδή δηλαδή αδίκησε, εκτός αν κάποιος τιμωρεί χωρίς λογική, όπως ακριβώς ένα θηρίο.

Β1. Σύμφωνα με τον Πρωταγόρα η πολιτική αρετή καλλιεργείται στον άνθρωπο από την παιδική του ηλικία μέσω της φροντίδας (εξ' επιμελείας), της άσκησης (καί

άσκήσεως), της διδασκαλίας (καί διδαχής), αλλά και της μίμησης που στο συγκεκριμένο απόσπασμα η αναφορά σε αυτήν παραλείπεται.

Ο νέος, αρχικά, διαπαιδαγωγείται μέσα στην οικογένεια η οποία οφείλει να τον καθοδηγήσει, να καλλιεργήσει τον κοινωνικό του χαρακτήρα και να τον εξοικειώσει με τους κανόνες της σωστής συμπεριφοράς.

Με την φροντίδα, την άσκηση και τη διδασκαλία η οικογένεια επιδιώκει να γαλουχήσει το νέο στις αξίες που διέπουν την πολιτική αρετή και να τον αναγκάσει να αφομοιώσει τους κανόνες μιας ορθής και υγιούς κοινωνικής συμπεριφοράς. Ακόμη και η μίμηση, που παραλείπεται από τον Πρωταγόρα, παίζει καθοριστικό ρόλο στη διαπαιδαγώγηση του νέου, αφού το παιδί μιμείται τους τρόπους και τη συμπεριφορά των γονέων του, οι οποίοι στην αντίληψή του λειτουργούν ως πρότυπα ζωής.

Αργότερα το σχολείο μέσω της διδακτέας ύλης και του αυστηρού εκπαιδευτικού του προγράμματος αναλαμβάνει να ολοκληρώσει τη διαπαιδαγώγηση του νέου. Έτσι, ο νέος μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία οφείλει να χρησιμοποιεί ως μέσα αγωγής τη φροντίδα, την άσκηση, τη διδασκαλία – αλλά και τη μίμηση -, αντιλαμβάνεται καλύτερα τον κοινωνικό και πολιτικό του ρόλο και μαθαίνει να ζει ως ενεργός πολίτης, σεβόμενος τους κοινωνικούς θεσμούς και τις αξίες της δικαιοσύνης και της ευσέβειας που θεμελιώνουν την έννοια της πολιτικής αρετής.

Τέλος, η πόλη αναλάμβανε την υποχρέωση της «διά βίου» αγωγής του νέου με τους νόμους της. Η πόλη με το θεσμικό της πλαίσιο αποτελεί έναν από τους βασικούς

φορείς διαπαιδαγώγησης επιδιώκοντας να προσανατολίσει σωστά τη συμπεριφορά των νέων.

B2. Ο Πρωταγόρας προκειμένου να αντικρούσει τη σωκρατική θέση ότι η πολιτική αρετή δεν είναι διδακτή αναφέρει επιχειρήματα που σχετίζονται αφενός με τη διάκριση των μειονεκτημάτων σε φυσικά ή τυχαία και σε επίκτητα και αφετέρου με τη σκοπιμότητα της τιμωρίας. Συγκεκριμένα, όσον αφορά το πρώτο επιχείρημα, υποστηρίζει ότι, όταν κάποιος έχει ένα φυσικό ή τυχαίο μειονέκτημα π.χ. ασχήμια, ασθενικό σώμα κτλ., η στάση των ανθρώπων απέναντί του είναι στάση συμπόνοιας – οίκτου επειδή θεωρούν ότι δεν ευθύνεται γι' αυτά και ούτε επιδέχεται βελτίωση. Αντίθετα, αν κάποιος έχει ένα επίκτητο ελάττωμα όπως να στερείται μιας αρετής και να έχει την αντίθετή της (αδικία, ασέβεια) σ' αυτήν την περίπτωση θυμώνουμε, διδάσκουμε, τιμωρούμε προκειμένου να διορθωθεί και να αποκτήσει την αντίστοιχη αρετή. Του αποδίδουμε λοιπόν, προσωπική ευθύνη και θεωρούμε ότι επιδέχεται βελτίωση. Επομένως από τη στιγμή που με την επιμέλεια, την άσκηση και τη διδαχή οδηγούμε κάποιον στην αρετή αυτό σημαίνει πως η αρετή είναι διδακτή.

Αξιολογώντας, βέβαια, την επιχειρηματολογία του Πρωταγόρα διαπιστώνουμε ότι δεν είναι πειστική. Αρχικά οι δύο φράσεις του κειμένου «ὥ ἄν παραγίγνηται» και «ἐάν τις ταῦτα μή ἔχει» έρχονται σε αντίφαση με την καθολικότητα της πολιτικής αρετής και υποδηλώνουν πως υπάρχουν άνθρωποι που δεν μετέχουν σ' αυτή. Επιπλέον, χρησιμοποιεί την αποδεικτέα θέση του («ὅσα ἐξ ἐπιμελείας... ἄγαθὰ ἀνθρώποις») ως αποδεικτικό επιχείρημα. Με άλλο λόγια λαμβάνει ως δεδομένο το γεγονός ότι η αρετή είναι επίκτητη και ως εκ τούτου

αποτέλεσμα διδαχής (σόφισμα της λήψεως του αιτουμένου - ζητουμένου).

Στη συνέχεια χρησιμοποιεί την παιδευτική σημασία της τιμωρίας για να αποδείξει το διδακτό της αρετής («παρασκευαστόν»). Υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι με το να επιβάλλουν ποινές για παραδειγματισμό και σωφρονισμό πιστεύουν ότι η αρετή μπορεί να διδαχτεί. Η έλλογη τιμωρία αποδεικνύει πως ο άνθρωπος που έχει περιπέσει σε κάποιο αδίκημα επιδέχεται βελτίωση. Επομένως η αρετή είναι διδακτή. Άλλωστε, αν δεν ίσχυε αυτό, τότε ο άνθρωπος θα ήταν καλός ή κακός εκ φύσεως. Τότε, όμως, θα ήταν αδύνατον να αλλάξει, δεν θα ήταν υπεύθυνος για την αδικία και ούτε θα μπορούσε να του επιβληθεί ποινή.

Το συμπέρασμα όμως στο οποίο καταλήγει ο Πρωταγόρας είναι αβάσιμο. Ξεκινά από τη βάση ότι η επιβολή της τιμωρίας λειτουργεί σωφρονιστικά και το προβάλλει απόλυτα. Επομένως η θέση που χρειάζεται απόδειξη χρησιμοποιείται παράλληλα και ως αποδεικτικό επιχείρημα (σόφισμα της λήψεως του αιτουμένου - ζητουμένου). Επιπλέον η έλλογη τιμωρία που προτάσσει είναι σχετική, ανήκει στην σφαίρα της δεοντολογίας και το κυριότερο δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα εκείνης της εποχής.

B3. Απάντηση: «Στα χρόνια 398-390...τον έστειλε ο Διόνυσος». Σχολικό βιβλίο σελίδα 40-41.

B4.α. φημί - λέγω

γιγνώσκουσιν - ἴσασιν

φανερὸν - δῆλον

ἀποδείκνυται – φαίνεται

β. βαλλιστικός – σύμβουλον

δείγμα – ἀποδειῖξαι

σχεδόν – ἔχη

θετικός – θείη

διόπτρα – ἰδών

τράπεζα – ἀποτροπῆς.

Αδίδακτο κείμενο:

Α. Πρώτα λοιπόν πρέπει να ορίσω τι επιθυμώντας και τι θέλοντας να επιτύχουν τολμούν μερικοί να αδικούν· γιατί αν εκθέσουμε αυτά με σαφήνεια, θα κατανοήσετε καλύτερα τις κατηγορίες οι οποίες διατυπώνονται εναντίον μας, αν είναι αληθινές ή ψεύτικες. Εγώ λοιπόν ισχυρίζομαι ότι όλοι κάνουν τα πάντα ή λόγω ευχαρίστησης ή κέρδους ή τιμής· γιατί χωρίς αυτά δεν βλέπω καμία επιθυμία να γεννιέται στους ανθρώπους. Αν λοιπόν έτσι έχουν αυτά, απομένει να εξετάσουμε, τι απ' αυτά θα μπορούσε να γίνει σε εμάς διαφθείροντας ψυχικά τους νέους. Τι από τα δύο θα νιώθαμε ευχαρίστηση βλέποντας ή και πληροφορούμενοι ότι αυτοί είναι πονηροί και ότι δίνουν αυτή την εντύπωση στους συμπολίτες τους; Και ποιος είναι τόσο αναίσθητος, ο οποίος δε θα αισθανόταν ψυχικό πόνο εάν τέτοια συκοφαντία στρεφόταν εναντίον του; Αλλά όμως

ούτε θα γίνουμε αντικείμενο θαυμασμού ούτε θα τύχουμε μεγάλης τιμής αν αποστέλουμε τέτοιους μαθητές, αλλά πολύ περισσότερο θα περιφρονηθούμε και θα μισηθούμε παρά αυτοί που είναι ένοχοι άλλων ηθικών εκτροπών.

B1.α. τίνα, εὔ, τήν ἀληθῆ, τοῖς κέρδεσι, αἱ ἀναίσθητοι, τοῖς οὔσι(ν).

β. μεγάλης, μείζονος, μεγίστης.

γ. περιέλαβες - περιλάβης - περιλάβοις - περίλαβε

ἤλγησας - ἀλγήσης - ἀλγήσαις ή ἀλγήσειας - ἄλγησον

κατεφρονήθης - καταφρονηθῆς - καταφρονηθείης - καταφρονήθητι

δ. ενεστώτας: γιννώσκετε σκοπεῖν, σκοπεῖσθαι
τυγχάνοιμεν

παρακείμενος: ἐγκώκατε ἐσκέφθαι τετυχηκότες -
υῖαι - ὅτα εἶημεν-εἴμεν

2.α. τινός: αντικείμενο στο «τυχεῖν»

ἐγγιγνομένην: κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στο αντικείμενο

ταῦθ': υποκείμενο στο «ἔχει», αττική σύνταξη

σκέψασθαι: υποκείμενο στο «λοιπόν εστί», τελικό απάρεμφοτο

τῶν ὄντων: επιθετική μετοχή, γενική συγκριτική

β. γιγνομένης: εἰ γίγνοιτο

Υπόθεση: εἰ τοιαύτη διαβολή γίγνοιτο (εἰ + ευκτική)

Απόδοση: οὐκ ἂν ἀλγήσειε (δυνητική ευκτική)

Απλός υποθετικός λόγος που δείχνει την απλή σκέψη του λέγοντος.

γ. Οὗτος ἦρετο τίς οὕτως εἴη ἀναίσθητος, ὅστις οὐκ ἂν ἀλγήσειε τοιαύτης διαβολῆς περί αὐτόν γιγνομένης.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ "ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ" ΦΛΟΡΟΠΟΛΙΣ